

שיעור 693 - The New PERKO Urn**I. המעלות של הכלי החדש לחימום מים שנקרא PERKO HOT POT**

- (א) אין צריך טבילה כיון שבא הכלי לרשות ישראל קודם שנגמר הכלי ונגמר ברשות ישראל אמנם אם הכלי חימום שנעשה ע"י נכרי אם צריך טבילה אין זה דבר ברור - עיין בקובץ לתורה והוראה (חובת ה - עמוד 11) ודעת רב משה שכלי לתיקון אוכלים כגון טאסטר שצולין בו רק לחם שעושה תיקון מועט וראוי לאכילה בלי תיקון אין צריך טבילה ורק במקום שיש חשש קלקול המכונה יש לסמוך להתיר בכה"ג אמנם באג"מ (י"ד ג - כ"ד) כתב אף בלא חשש קלקול אין צריך טבילה וכן כתב לתורה והוראה לענין כלי הנקרא malted mixer דאם יש חשש קלקול אין צריך טבילה ויש חולקין ועיין בספר טבילת כלים (דף רי"ז-רי"ח) אמנם כלי לחימום מים צריך טבילה משום שצורך גדול הוא לכל האינשי מים חמים יותר ממים צונן (אג"מ י"ד ג - כ"ד) ולכן יש מעלה אם נגמר הכלי ע"י ישראל ואיברא עיין בשו"ת שב יעקב (ל"ח) שמוכא ביד אפרים (ק"כ - ה) דכלי המחובר לקרקע כגון בנ"ד שמחובר הכלי בנקבי החשמל לכותל אין צריך טבילה וכמו שכתב החזו"א (שנת ג"ט) דהמכניס זרם חשמל בהחוטין בשבת חייב משום בונה. אמנם עיין באג"מ הל"ל ובאג"מ (י"ד ח - ז) דצריך להטביל עד אחר המחיצה שבין הכלי לחשמל וכ"כ השו"ת שבט הלוי (י"ד ז"ג - ג) והחלקת יעקב (ז - ס"ח) דכלי חימום מים חשמלי צריך טבילה אך כלים שאין נותנים עליהם המאכל עצמו כמו crock-pot or hot-plate וכדומה אלא נותנין שם קדרה אחרת שיש בו המאכל להתבשל א"צ טבילה אלא אותה הקדרה שבה המאכל (אג"מ ע"ב)
- (ב) ה' Perko Urn יש עוד מעלה שיש בו שבת Mode שע"ז כל החשמל של הכלי לא נשאר רק לחימום ולכן לא יהיה חשש חילול שבת כשנוגעים בהכפתורים וזה ודאי רק חומרא יתירה
- (ג) עוד כיון שיש שבת Mode אין חשש שידלק החשמל כששופכים בו מים קרים וממילא מותר להוסיף לכלי זה מים קרים ביום טוב אבל לא בשבת אמנם עיין בכה"ל (שט"ז - ג ד"ה ולכן) שהביא מחלוקת בין הט"ז והגרע"א אם פסיק רישא שלעבר מותר ופסק דעל איסור דרבנן פסקינן כהט"ז דמותר וה"ה בנ"ד יש להתיר בלא שבת Mode וכן פסקינן בגרם פ"ר דמותר ומ"מ המחמיר תבא עליו ברכה
- (ד) לכן יש תועלת בהכלי החדש מ"מ מי שיש לו כלי אחר לחימום אין צריך לקנות החדשה מחשש החששות הנ"ל

II. עוד שאלות הנוגעות לשימוש במיחם חשמלי בשבת

- (א) אם מותר לומר לנכרי שיבעיר מיחם חשמלי אם הוא בכין השמשות מותר דאין שבותים בכיה"ש (ש"מ"ז) וזמן כיה"ש לדעת האג"מ (ד - ס"ז) הוא עד ארבעים מינוטים אחר שקיעת החמה לענין זה בע"ש ולמוצ"ש מתחיל בערך עשרה מינוטים אחר השקיעה ואבאר אמנם אם הוא לילה אסור כמו שאסור לנכרי להדליק נר בשביל ישראל (רע"ז - ח - ז) ועיין בשש"כ (ל - הערה קמ"ח) דכל שנאסר באכילה הו"ל מוקצה וכ"כ המ"ב (שכ"ח - סק"ח) דחלב שחלבו נכרי ובשלו הוי מוקצה מ"מ אם היה ראוי לאכול צונן מקודם מותר לאכול אחר שנצטנן (מ"ב ר"ג - סק"ז) אולי בשעת הדחק גדול יש לסמוך על המקילים דאם נשמט חיבור זרם חשמל מן המיחם או המקרר דיחש להתיר ע"י גוי בשינוי לתוחבו ולחברו בחזרה ורק בצירוף דעת הרבה אחרוני זמנינו דדוקא הבערת אש הוי איסור תורה אבל כח החשמל קיל יותר ובמקום צרכי סעודת שבע ברכות וכדומה אולי יש להקל ובלאו הכי אין להתיר (עיין באג"מ ז - דף רפ"ז ובמנחת שלמה ח - דף ע"ד ופ"ד ובשערים מצויינים בהלכה פ - ו)
- (ב) אסור לחברו לחשמל סמוך לשבת אם לא יכול להיות רותחין קודם השקיעה (אג"מ ד - ע"ד - כ"ג) או משום שאינו גרוף או משום שמא יקרב הבישול אם מוציא מים מהמיחם
- (ג) המיחם הוי כלי שמלאכתו לאיסור ומותר לטלטלו לצורך גופו או מקומו וכן כתב האג"מ (ה - כ"ג) דכלי חשמל אינו מלאכתו לאיסור אלא א"כ הם כלים שעושים בהם מלאכה כמיחם חשמלי שתפקידו לבישול ולא כהפען שתפקידו לקרר הבית ואפשר הוי כמלאכתו להיתר כקדירה מליאה ע"ג האש

- (ד) בקבוק טרמוס חשמלי לענין הטמנה בדבר המוסיף הבל - עיין באג"מ (ה' - ה') דאין הטמנה בכלי טרמוס דהכסוי המיוחד להכלי אינו מוטמן שאף שכוונתו גם להעמיד החום כיון שעכ"פ צריך לכסותו גם בשביל שלא ישפך והחזו"א (ל"ז - ל"ז) כתב דאפשר דכלי מרוצץ סביבו בבגד לא חשיב הטמנה דהוי כלי אחד או כלי בתוך כלי ועיין בשיעור 257
- (ה) מיחם חשמלי שיש בו automatic water feeder יש מקום להתיר ע"י נכרי דיש מתירים פ"ר ע"י נכרי אפילו באיסור תורה עיין באג"מ (ז' - ס"ח) ובכלכלת שבת דהעיקר כהמג"א (רע"ז - ז) ודלא כהגר"א (רנ"ג - ה) ודלא כהמ"ב (רע"ו - סק"ל) ורק שהוא צרכי רבים יש להתיר
- (ו) מיחם המופעל ומופסק ע"י טרמוסטאט מותר להשתמש בו אמנם אם המים צוננין בכניסת השבת דינו כאינו גרוף וקטום (שש"כ ח' - הערה ק"כ) ואם הברז אשר דרכו מוציאים את המים מותקן בתחתית הכלי מכיון שעם הרקתו מן המים מתקלקל גוף המיחם אסור להשתמש במיחם כזה בשבת גזירה שמא יוסיף מים למיחם (שש"כ הערה קכ"ח*) וראיתו מהמ"ב (סוס"ק ק"ח) ודוקא אינו גרוף אסור וצ"ע"ג שהגרשו"א לא הגיה עליו כלום ולכן משמע שהוא הסכים לפסק הנפלא שכלנו אין נזהרין בזה ואפשר משום שאין זה שייך במיחם חשמלי שלנו שאינם מתקלקלים וצ"ע ועיין בשו"ת מנחת יצחק (י' - כ"ה)
- (ז) לענין לשפוך מים מן הדוד לתוך כוס וליתנם לקדירה העומדת ע"ג האש עיין במג"א (רנ"ג - סק"ה) שפסק דפינה ממיחם למיחם אסור (שנת ל"ח): ורק השער הציון (סקמ"ז) מכריע להתיר וכ"כ הגרשו"ז אויערבך דלא חשיב העירוי לכוס כהניח ע"ג קרקע וכן פסק רב אלישיב ולכאורה לפי טעם התוספות (ש"ס) שכל החשש ממיחם למיחם זה מצד שהדפנות מקררות בנ"ד כששופך לתוך החמין אין זה חשש אך להר"ן שהטעם שפינה ממיחם למיחם אסור הוא משום דמחזי כמבשל אין להתיר בנ"ד והרא"ש והטור והמג"א והשו"ע הרב (רנ"ג - י"ד) פסקו לחומרא וכ"כ האג"מ (ז' - ס"ט) וכ"כ הבה"ל (שי"ח - ד' ד"ה חס נטען) דאם הורק לכלי שני אף אם היה עדיין יד סולדת בו יש לומר דדינו כמו נצטנן וע"ע בשש"כ (חלק ג' - ח' הערה מ"ד) שכתב דאם לא נצטנן לגמרי ודעתו להחזיר מותר
- (ח) ערב שבת ENCLOSING URN IN URN COVER עיין בשש"כ (ח' - הערה ק"ג) שהובא בשם הגרשו"ז אויערבך דרואין את הבגדים כגפת וחול דאף דאין שייך בהם חתוי אפ"ה אסור גזירה אטו רמץ (רנ"ז - ח) ועיין בשו"ת יביע אומר (ו' - ל"ג) שכתב להתירא משום דפלאטה חשמלית שאין כל אפשרות להגביה את מדת החום שלה לא שייכא שמא יחתה בגחלים וראיתו מטוח בטיט דלא שייך ביה שמא יחתה ולי נראה דמשם אין ראיה משום דשם הוא עושה מעשה בידים לטוח בטיט ולכן אין אנו גוזרים שמא יחתה משא"כ בפלאטה חשמלית והביא עוד סניפים להתיר (ל' דלשיטת הרמב"ן ותוס' (מ"ח ד"ה דזיתים) אם מפסיק אויר בין קדירה ולגחלים אין בנידן דידן איסור וכאן חוטי החשמל שבתוך הפלאטה אויר מפסיק ביניהם ועוד דעת הרשב"ם ורבינו יוסף (תוספות מ"ז): שכל שהוא כמאכל בן דרוסאי אין בו איסור הטמנה (ל' ועוד דכל מידי דשרי להשהותו ע"ג כירה קטומה שרי לטומנו בדבר המוסיף הבל מבעוד יום (זית יוסף ז"ס שצלי הלקט ס"ס רנ"ג) ועיין בשו"ת שבט הלוי (ה' - ל) שהתיר לכסות הסעמאואר (urn) עם בגד שישמור חומו דאין משימים הבגדים רק כאשר בנתים נכבה כת האלקטרי שישמור חומו שכבר נעשה וכוונתו רק לשמור חומו ונקרא דבר המעמיד הבל
- (ט) Using an Urn with a Water Gauge Attached to the Outside of the Urn עיין בשיעור 375 (IX) עיין בספר אוצרות השבת (דף פק"ח) שהביא מהגרשו"א דיש להחמיר במים שהיד סולדת בו שלא לדונו כנתבשל כל צורכו מ"מ בנידן דהצינור זכוכית יש להקל דבכהאי גוונא הוי דבר שאין מתכוין ופסיק רישא דלא איכפת ליה כלל אם הטיפין ישפכו לחוץ למקום אחר ומה שלאחר פתיחת הברז יורדים המים העליונים ומתחממים מהמים שלמטה הרי זה רק גרמא דשרי מעיקר הדין וחשיב רק כגרמא בירידתם בחימומם דלא נכנס המים מיד למים היותר חם ולכן בנידן דידן יש לסמוך על הפוסקים דסבירא להו דיד סולדת היינו בישול כל צרכו במים וגם יש לה להדגיש שכל הנידון הוא במים שכבר נתבשלו שמעיקר הדין אין בהם משום בישול אף אם נצטננו לגמרי לשיטת הרמב"ם והרמ"א (שי"ח - ט"ו) עיין באג"מ (ד' - ע"ד - ח) דאין בישול אחר שיעור של יד סולדת בו בדבר לח ועוד כתב (ש"ס ח"ט י"ט - ו) דמותר לערות מים מכ"ר לכלי שנותרו בו טיפי מים שנתבשלו ונצטננו שהוא פסיק רישא דלא ניתא ליה על חצי שיעור דאפילו לשיטת התוספות מותר (שנת ע"ה וק"ג: וש"ע ש"כ - י"ח) וגם אם לא נתבשלו הטפות כלל אפשר אין להחמיר מ"מ אם יש מים הרבה מבושלים שנצטננו לגמרי יש לאסור לערות עליהו הרבה מים רותחין באופן שהצוננין יעשו רותחין כיון שהוא פסיק רישא דניתא ליה